Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

8. mai 2025 *

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13/EMÜ – Artikli 6 lõige 1 ja artikli 7 lõige 1 – Välisvaluutaga indekseeritud hüpoteeklaenuleping – Kohtule esitatud tarbija nõue tunnistada leping tühiseks – Taotlus rakendada esialgset õiguskaitset, mis seisneb lepingu täitmise peatamises – Direktiiv 2014/59/EL – Krediidiasutuste finantsseisundi taastamine ja kriisilahendus – Kriisilahendusmenetluses olev pank – Artikli 1 lõige 2 – Liikmesriikidel olev võimalus võtta vastu eeskirju, mis on selles direktiivis sätestatutest rangemad või täiendavaid neid – Riigisisene õigusnorm, mille kohaselt tuleb poolelioleva kriisilahendusmenetluse käigus krediidiasutuse suhtes esitatud esialgse õiguskaitse kohaldamise avaldus jätta rahuldamata

Kohtuasjas C-324/23 [Myszak] [i],

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola) 26. oktoobri 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. mail 2023, menetluses

**OF,**

**EI,**

**RI**

*versus*

**M. K.**, Getin Noble Bank S.A. (likvideerimisel) pankrotihaldur,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud S. Rodin, O. Spineanu-Matei (ettekandja), S. Gervasoni ja N. Fenger,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: ametnik M. Siekierzyńska,

arvestades kirjalikku menetlust ja 17. oktoobri 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: poola.

[i] Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– OF, EI ja RI, esindajad: *radcowie prawni* W. Bochenek, P. Stalski ja T. Zaremba,

– M. K., esindajad: *adwokaci* P. Cieślak ja M. Pyziak-Waląg,

– Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, M. Kozak, R. Stańczyk ja B. Trocha,

– Euroopa Komisjon, esindajad: U. Małecka, P. Ondrůšek ja D. Triantafyllou,

olles 12. detsembri 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**kohtuotsuse**

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tõhususe ja proportsionaalsuse põhimõtet arvestades ning lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/59/EL, millega luuakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT 2014, L 173, lk 190), artikli 34 lõike 1 punktidest b ja g ning artikli 70 lõigetest 1 ja 4.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt OFi, EI ja RI ning teiselt poolt Getin Noble Bank S.A. (käesoleval ajal likvideerimisel) pankrotihalduri M. K. vahelises kohtuvaidluses, mille ese on esialgse õiguskaitse kohaldamise avaldus, mille OF, EI ja RI esitasid menetluses, milles lahendatakse nõuet tuvastada välisvaluutaga indekseeritud hüpoteeklaenulepingu tühisus ja tagastada Getin Noble Bankiga sõlmitud lepingu alusel makstud summad.

## Õiguslik raamistik

### *Liidu õigus*

*Direktiiv 93/13*

3 Direktiivi 93/13 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole [riigisisestes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].“ [täpsustatud sõnastus]

4 Direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

*Direktiiv 2014/59*

5 Direktiivi 2014/59 põhjendused 5, 49–51 ja 131 on sõnastatud järgmiselt:

„(5) Seega on vaja korda, mis annaks ametiasutustele usaldusväärsed vahendid piisavalt varaseks ja kiireks sekkumiseks ebaterve või maksejõuetu krediidiasutuse või investeerimisühingu puhul, et tagada krediidiasutuse või investeerimisühingu kriitiliste finants- ja majandusfunktsioonide jätkuv toimimine, muutes krediidiasutuse või investeerimisühingu maksejõuetuse mõju majandusele ja finantssüsteemile samal ajal võimalikult väikeseks. Selle korraga tuleks tagada, et kõigepealt katavad kahjumi aktsionärid ning võlausaldajad katavad kahjumi pärast aktsionäre, tingimusel et ükski võlausaldaja ei kanna suuremat kahjumit kui see, mida ta oleks kandnud juhul, kui krediidiasutus või investeerimisühing oleks lõpetatud ja likvideeritud tavalises maksejõuetusmenetluses kooskõlas käesolevas direktiivis sätestatud võlausaldajate halvemasse olukorda panemise vältimise (mittediskrimineerimise) põhimõttega. […]

[…]

(49) Aktsionäride ja võlausaldajate õiguste kitsendamine peaks olema kooskõlas [Euroopa Liidu põhiõiguste] harta artikli 52 põhimõtetega. Seepärast tuleks kriisilahenduse vahendeid rakendada ainult nende krediidiasutuste või investeerimisühingute suhtes, mis on maksejõuetud või jäävad tõenäoliselt maksejõuetuks, ning ainult sel juhul, kui see on vajalik lähtuvalt finantsstabiilsuse eesmärgist üldistes huvides. Eelkõige tuleks kriisilahenduse vahendeid rakendada, kui krediidiasutust või investeerimisühingut ei ole võimalik lõpetada ja likvideerida tavalise maksejõuetusmenetluse kohaselt, kuna see destabiliseeriks finantssüsteemi, ning on vaja võtta meetmeid, et tagada süsteemselt tähtsate funktsioonide kiire ülevõtmine ja jätkuv toimimine, ning kui puudub põhjendatud lootus, et ükski alternatiivne erasektoripoolne lahendus, sealhulgas kapitali suurendamine seniste aktsionäride või kolmanda isiku poolt, oleks piisav, et taastada krediidiasutuse või investeerimisühingu täielik jätkusuutlikkus. Ka tuleks kriisilahenduse vahendite rakendamisel ja kriisilahendusõiguste kasutamisel võtta arvesse proportsionaalsuse põhimõtet ja finantsi krediidiasutuse või investeerimisühingu õigusliku vormi eripära.

(50) Sekkumine omandiõigustesse ei tohiks olla ebaproportsionaalne. […] Kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu vara osalise üleandmise korral erasektorist pärit omandajale või sildpangale tuleks järelejäänud osa sellest krediidiasutusest või investeerimisühingust lõpetada ja likvideerida tavalises maksejõuetusmenetluses. Selleks et kaitsta krediidiasutuse või investeerimisühingu likvideerimismenetlusest mõjutatud aktsionäre ja võlausaldajaid, peaks neil olema õigus likvideerimismenetluses nõuete rahuldamisele või hüvitisele samas ulatuses nagu siis, kui krediidiasutus või investeerimisühing tervikuna oleks lõpetatud ja likvideeritud tavapärases maksejõuetusmenetluses.

(51) Selleks et kaitsta aktsionäride ja võlausaldajate õigust, tuleks kehtestada selged kohustused kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu vara ja kohustuste hindamiseks ning käesoleva direktiiviga nõutavatel juhtudel sellise kohtlemise hindamiseks, mille osaliseks aktsionärid ja võlausaldajad oleksid saanud juhul, kui krediidiasutus või investeerimisühing oleks lõpetatud ja likvideeritud tavalises maksejõuetusmenetluses. […] Kui tehakse kindlaks, et aktsionäride ja võlausaldajate nõuded rahuldati väiksemal määral, kui need oleks rahuldatud tavalises maksejõuetusmenetluses, peaks neil olema õigus saada kindlakstehtud vahe ulatuses hüvitist käesoleva direktiiviga nõutavatel juhtudel. […]

[…]

(131) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt ühtlustada krediidiasutuste või investeerimisühingute kriisilahenduse materiaal- ja menetlusõiguse norme, piisavalt saavutada, küll aga on seda krediidiasutuse või investeerimisühingu maksejõuetuse tagajärgede tõttu parem saavutada [Euroopa L]iidu tasandil tervikuna, võib liit võtta meetmeid kooskõlas [ELL] artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.“

6 Direktiivi artikli 1 lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad võtta vastu käesolevas direktiivis ja käesoleva direktiivi põhjal vastu võetud delegeeritud õigusaktides ning rakendusaktides sätestatud eeskirjadest rangemad või neid täiendavad eeskirjad ja neid kohaldada, kui need on üldkohaldatavad ega lähe vastuollu käesoleva direktiiviga ega selle põhjal vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.“

7 Direktiivi artikli 34 „Kriisilahenduse üldpõhimõtted“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et kriisilahenduse vahendeid rakendades ja kriisilahendusõigusi kasutades võtavad kriisilahendusasutused kõik asjakohased meetmed tagamaks, et kriisilahenduse meetmeid võetakse kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

[…]

b) kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu kahjumi katavad teises järjekorras võlausaldajad pärast aktsionäre vastavalt nende nõuete rahuldamisjärgule tavalises maksejõuetusmenetluses, välja arvatud juhul, kui käesoleva direktiiviga on sõnaselgelt ette nähtud teisiti;

[…]

g) ükski võlausaldaja ei kata kahjumit suuremas osas kui see, mida ta oleks katnud, kui finantsinstitutsioon või artikli 1 lõike 1 punktis b, c, või d osutatud ettevõtja oleks lõpetatud ja likvideeritud tavalises maksejõuetusmenetluses kooskõlas artiklites 73–75 sätestatud kaitsemeetmetega;

[…]“.

8 Sama direktiivi artikli 37 lõikes 6 on sätestatud:

„Kui rakendatakse ainult [ettevõtte võõrandamise või sildasutuse loomise vahendit] ning seda selleks, et anda üle vaid osa kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu järelejäänud osa sellest krediidiasutusest või investeerimisühingust või artikli 1 lõike 1 punktis b, c või d osutatud ettevõtjast, kelle vara, õigusi või kohustusi üle anti, tavalises maksejõuetusmenetluses. Selline tasumine toimub mõistliku aja jooksul […]“.

9 Direktiivi 2014/59 artikli 70 „Õigus piirata tagatistest tulenevaid õigusi“ lõigetes 1 ja 4 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kriisilahendusasutustel on õigus piirata kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu tagatud võlakohustuste omanike tagatistest tulenevate õiguste maksmapanekut seoses kriisilahendusmenetluses oleva finantsinstitutsiooni mis tahes varaga, alates piiramisteate avaldamisest artikli 83 lõike 4 kohaselt kuni avaldamisele järgneva tööpäeva kesköösni kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu kriisilahendusasutuse liikmesriigis.

[…]

4. Käesoleva artikli kohase õiguse kasutamisel võtavad kriisilahendusasutused arvesse mõju, mida kõnealuse õiguse kasutamine võib avaldada finantsturgude nõuetekohasele toimimisele.“

10 Sama direktiivi artikli 73 „Aktsionäride ja võlausaldajate kohtlemine osalise üleandmise ning kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendi rakendamise korral“ punktis b on silmas peetud olukorda, kus liikmesriigi kriisilahendusasutus kohaldab kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendit. Selle artikli punktis a on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad juhul, kui on rakendatud ühte või enamat kriisilahenduse vahendit, ja eelkõige artikli 75 kohaldamisel, et:

a) välja arvatud punkti b kohaldamisel, kui kriisilahendusasutused annavad üle ainult osa kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu õigustest, varast ja kohustustest, rahuldatakse nende aktsionäride ja võlausaldajate, kelle nõudeid ei ole üle antud, nõuded sellises osas, millises need oleks rahuldatud, kui kriisilahendusmenetluses olev krediidiasutus või investeerimisühing oleks lõpetatud ja likvideeritud tavalises maksejõuetusmenetluses ajal, mil tehti artiklis 82 osutatud otsus;“.

11 Direktiivi artikli 74 „Kohtlemise erinevuse hindamine“ lõigetes 1 ja 2 on täpsustatud:

„1. Selleks et hinnata, kas aktsionäre ja võlausaldajaid oleks koheldud paremini, kui kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu suhtes oleks algatatud tavaline maksejõuetusmenetlus, sealhulgas, kuid mitte ainult, artikli 73 kohaldamise eesmärgil, tagavad liikmesriigid, et sõltumatu isik viib nii kiiresti kui võimalik pärast kriisilahenduse meetme või meetmete ellu viimist läbi hindamise. Kõnealust hindamist tuleb eristada artikli 36 kohasest väärtuse hindamisest.

2. Lõikes 1 sätestatud hindamisega tehakse kindlaks järgmine:

a) see, kuidas aktsionäre ja võlausaldajaid, kaasa arvatud asjaomaseid hoiuste tagamise skeeme, oleks koheldud, kui kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu suhtes, mille suhtes on ellu viidud kriisilahenduse meede või meetmed, oleks algatatud tavaline maksejõuetusmenetlus ajal, mil tehti artiklis 82 osutatud otsus;

b) see, kuidas kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse või investeerimisühingu aktsionäre ja võlausaldajaid kriisilahenduse käigus tegelikult koheldi, ning

c) kas punktis a osutatud kohtlemine erineb punktis b osutatud kohtlemisest.“

12 Direktiivi artiklis 75 „Aktsionäride ja võlausaldajate kaitse“ on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et juhul kui artikli 74 kohaselt tehtud hindamise käigus tehakse kindlaks, et artiklis 73 osutatud mis tahes aktsionär või võlausaldaja […] on kandnud suuremat kahjumit, kui ta oleks kandnud lõpetamisel ja likvideerimisel tavalises maksejõuetusmenetluses, on tal õigus saada kriisilahendusrahastutelt vahe ulatuses hüvitist.“

### *Poola õigus*

*Tsiviilseadustik*

13 23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (Kodeks cywilny) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (*Dz. U.* 2020, jrk nr 1740) on artikli $385^1$ lõigetes 1 ja 2 sätestatud:

„1. Tarbijalepingu tingimused, mida ei ole eraldi läbi räägitud, ei ole tarbijale siduvad, kui need kujundavad tarbija õigusi ja kohustusi viisil, mis on vastuolus heade kommetega ja kahjustavad tõsiselt tarbija huve (õigusvastased lepingutingimused). See ei kehti nende lepingutingimuste kohta, milles on määratletud poolte põhisooritus, sh hind või tasu, kui need tingimused on sõnastatud üheti mõistetavalt.

2. Kui mõni lepingutingimus ei ole lõike 1 kohaselt tarbijale siduv, jääb leping muus osas pooltele siduvaks.“

14 Tsiviilseadustiku artiklis 405 on sätestatud:

„Teise isiku arvel ilma õigusliku aluseta rikastunud isik peab aluseta saadu välja andma, ja kui see ei ole võimalik, siis selle väärtuse hüvitama.“

15 Tsiviilseadustiku artikli 410 lõikes 2 on sätestatud:

„Sooritus on alusetu, kui selle teinud isik ei olnud selleks kohustatud või ei olnud selleks kohustatud isiku ees, kellele ta soorituse tegi, või kui soorituse alus on ära langenud või kui soorituse kavandatud eesmärki ei ole saavutatud või kui soorituse tegemiseks kohustav õigustoiming oli tühine ega ole pärast soorituse tegemist muutunud kehtivaks.“

*Tsiviilkohtumenetluse seadustik*

16 17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Kodeks postępowania cywilnego) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (*Dz. U.* 2021, jrk nr 1805) on artiklis 189 sätestatud:

„Kui hagejal on õiguspärane põhjendatud huvi, võib ta kohtule esitada õigussuhte või õiguse olemasolu või puudumise tuvastamise nõude.“

17 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis $730^1$ on sätestatud:

„1. Menetlusosaline võib taotleda hagi tagamise abinõu rakendamist, kui ta tõendab, et tema nõue ja huvi taotleda sellise abinõu rakendamist on *prima facie* olemas.

2. Huvi taotleda hagi tagamise abinõu rakendamist on olemas siis, kui hagi tagamise abinõu rakendamata jätmise korral on asjas tehtava lahendi täitmine võimatu või oluliselt raskem või mis tahes muul viisil on võimatu või oluliselt raskem saavutada kohtuasja menetluse eesmärki.

[…]

3. Hagi tagamise abinõud valides peab kohus arvesse võtma poolte või menetlusosaliste huve, et tagada õigustatud isikule piisav õiguskaitse ja hoiduda koormamast võlgnikku rohkem kui vajalik.“

18 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 731 on sätestatud:

„Hagi tagamise eesmärk ei või olla nõude täitmine, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.“

19 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 755 on sätestatud:

„1. Kui hagi tagamine ole seotud rahaliste nõudega, tagab kohus hagi viisil, mida ta peab kohtuasja asjaoludel asjakohaseks, kusjuures välistatud ei ole rahaliste nõuete puhuks ette nähtud hagi tagamise abinõude rakendamine. Eelkõige võib kohus:

1) määrata kindlaks poolte või menetluses osalejate õigused ja kohustused menetluse ajaks;

[…]

$2^1$. Artiklit 731 ei kohaldata, kui hagi tagamine on vajalik, et ära hoida õigustatud isikule kahju tekkimine või muud talle ebasoodsad tagajärjed.

[…]“.

*Pankrotiseadus*

20 28. veebruari 2003. aasta pankrotiseaduse (Prawo upadłościowe) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (*Dz. U.* 2022, jrk nr 1520) on artiklis 146 ette nähtud:

„1. Pankrotivara hulka kuuluva vara suhtes toimuv täitemenetlus, mis on algatatud enne pankroti väljakuulutamise kuupäeva, peatub seaduse alusel alates nimetatud kuupäevast. Selline menetlus lõpeb seaduse alusel pärast pankroti väljakuulutamise otsuse jõustumist. […]

2. Peatunud täitemenetlusest saadud rahasumma, mis on jaotamata, kantakse pankrotivara hulka pärast seda, kui pankroti väljakuulutamise otsus on jõustunud.

[…]

3. Pärast pankroti väljakuulutamise kuupäeva on keelatud sundtäitmine pankrotivara hulka kuuluva vara suhtes ning pankrotivõlgniku vara suhtes hagi tagamise abinõude rakendamine ja määramine, välja arvatud hagi tagamise abinõud seoses elatisnõudega või nõudega, mis tuleneb haiguse, töövõimetuse, invaliidsuse või surma põhjustamise tõttu makstavast invaliidsuspensionist, või nõudega, mis tuleneb eluaegsetest väljamaksetest, milleks on ümber arvestatud kinnisasja omandajal selle võõrandaja ees olev hooldus-, ülalpidamis- ja eluaseme andmise kohustus.“

*Tagatisfondi seadus*

21 10. juuni 2016. aasta pangatagatisfondi, hoiuste tagamise süsteemi ja kriisilahenduse seaduse (ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (*Dz. U.* 2022, jrk nr 793; edaspidi „tagatisfondi seadus“) on artikli 135 lõigetes 1 ja 4 sätestatud:

„1. Otsuse tegemise vajadus langeb ära kriisilahendusmenetluses oleva finantsinstitutsiooni vara suhtes enne selle menetluse algatamist algatatud täitemenetluses või hagi tagamise menetluses.

[…]

4. Kriisilahendusmenetluse ajal ei saa kriisilahendusmenetluses oleva finantsinstitutsiooni suhtes algatada täitemenetlust ega esitada hagi tagamise avaldust.“

22 Selle seaduse artikli 142 lõike 1 kohaselt võib Bankowy Fundusz Gwarancyjny (pangatagatisfond, Poola), mis on liikmesriigi kriisilahendusasutus, peatada õiguse nõuda tagatiste realiseerimist kriisilahendusmenetluses oleva finantsinstitutsiooni vara arvelt ajavahemikuks, mis lõpeb hiljemalt selle õiguse peatamist käsitleva teate avaldamisele järgneva tööpäeva lõpus.

## Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

23 Põhikohtuasja hagejad – OF ja tema vanemad RI ja EI – sõlmisid 2007. aastal tarbijatena Getin Noble Bankiga 360 kuu pikkuse hüpoteeklaenulepingu summas 185 375,71 Poola zlotti (PLN) (ligikaudu 43 000 eurot). Laenulepingus oli tingimus nimetatud summa Šveitsi frankidesse (CHF) ümberarvestamise kohta selle panga kehtestatud ostukursi ja muutuva intressimäära alusel. Šveitsi frankides arvutatavad igakuised laenumaksed tuli teha zlottides vastavalt frangi müügikursile, mille see pank samuti ühepoolselt kindlaks määras.

24 Põhikohtuasja hagejad esitasid eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Sąd Okręgowy w Warszawiele (Varssavi regionaalne kohus, Poola), põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepinguga seotud hagi. Hagis on esimese võimalusena esitatud nõue tuvastada, et leping on tühine põhjusel, et selle teatavad tingimused on ebaõiglased, ning sellest tulenevalt mõista Getin Noble Bankilt välja 48 352,97 zlotti ja 27 171,82 Šveitsi franki (st vastavalt ligikaudu 11 300 eurot ja 29 000 eurot), mis

vastavad hagi esitamise kuupäeva seisuga selle lepingu alusel tehtud igakuistele laenumaksete kogusummale koos seadusjärgse viivise ja kohtukuludega. Teise võimalusena on hagis esitatud nõue tuvastada, et asjaomased lepingutingimused on ebaõiglased ja tunnistada need tühiseks.

25 Põhikohtuasjas kõne all oleva hagi menetlus oli pooleli, kui pangatagatisfond kui liikmesriigi kriisilahendusasutus võttis 29. septembril 2022 vastu Getin Noble Banki suhtes kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse. Selles menetluses kasutas pangatagatisfond sildasutuse vahendit, asutades panga, mille nimi on praegu VELO Bank S.A. ja millele kanti üle peaaegu kogu Getin Noble Banki vara ning õigused ja kohustused. Selle otsusega välistati nende varaliste õiguste ülekandmine, mis tulenevad Šveitsi frankides nomineeritud või Šveitsi frangi kursiga indekseeritud krediidi- ja laenulepingutega seotud faktilistest toimingutest, õigustoimingutest või õigusvastastest tegudest, ning asjaomastest varalistest õigustest tulenevate nõuete, sealhulgas tsiviil- või haldusmenetluse esemeks olevad nõuded, ülekandmine.

26 Pärast seda pangatagatisfondi otsust algatasid põhikohtuasja hagejad eelotsusetaotluse esitanud kohtus Getin Noble Banki suhtes ajutiste meetmete kohaldamise menetluse, milles nad seoses põhinõuet puudutava menetluse poolte õiguste ja kohustustega esitasid hagi tagamise avalduse, paludes kuni selles menetluses tehtava lahendi jõustumiseni peatada nende lepingulise kohustuse – teha põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepingu alusel igakuiseid laenumakseid – täitmine ning keelata Getin Noble Bankil teha toiminguid selle lepingu ülesütlemiseks ja asjaomase laenu tagasi maksmata jätmise kohta teate avaldamiseks.

27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et selline hagi tagamise avaldus lahendatakse poolte väidete põhjendatusele *prima facie* antud hinnangule tuginedes, võttes ühtlasi arvesse kõiki põhinõuet puudutavas menetluses kogutud tõendeid. Käesoleval juhul leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepingu tingimused, mille põhikohtuasja hagejad on vaidlustanud, on kvalifitseeritavad ebaõiglasteks lepingutingimusteks ning see leping ei pruugi pärast nende lepingutingimuste tühiseks tunnistamist kehtima jääda.

28 Seetõttu on eelotsusetaotluse esitanud kohutu hinnangul võimalik rahuldada taotlus rakendada hagi tagamise abinõu, mis seisneb eelkõige selles, et põhikohtuasja hagejate kohustuse – teha põhikohtuasjas kõne all oleva laenu igakuiseid laenumakseid – täitmine peatatakse. Siiski kahtleb ta, kas see on nii olukorras, kus asjaomane müüja või teenuste osutaja on pank, kelle suhtes on pooleli direktiivis 2014/59 ette nähtud kriisilahendusmenetlus.

29 Sellega seoses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus tagatisfondi seaduse artikli 135 lõigetele 1 ja 4, mille kohaselt juhul, kui panga suhtes on võetud kriisilahenduse meede, langeb ära vajadus teha otsus selle panga suhtes hagi tagamise abinõu rakendamiseks pooleliolevas menetluses ning sellise abinõu rakendamiseks uue menetluse algatamine on välistatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et nende riigisiseste sätetega on direktiivi 2014/59 artikli 70 lõiked 1 ja 4 üle võetud vääralt, laiendades neid.

30 Vastuseks Euroopa Kohtu küsitud selgitusele seoses sellega, kas tagatisfondi seaduse artikli 142 lõige 1 on asjakohane meede direktiivi 2014/59 artikli 70 lõike 1 ülevõtmiseks, selgitas eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, et kuigi tõepoolest on tegemist nende kahe sätte vastavusega, on nimetatud seaduse artikli 135 lõigete 1 ja 4 lisamine siiski problemaatiline, kuna viimati nimetatud sätete kohaldamisala on artikli 70 lõike 1 omast palju laiem.

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas tagatisfondi seaduse artikli 135 lõigetega 1 ja 4 on tarbijad ilma jäetud direktiiviga 93/13 ette nähtud kaitsest, mistõttu on need sätted vastuolus tõhususe ja proportsionaalsuse põhimõttega. Nimelt leiab ta, et asjaomased tarbijad on jäetud ilma võimalusest tegelikult vabaneda sellise lepingu täitmise kohustusest, mis selles sisalduvate ebaõiglaste tingimuste tõttu võib olla tühine, kohtumenetluse ajal, mis on algatatud selleks, et tuvastada, et need lepingutingimused on ebaõiglased, samas kui on oht, et need tarbijad ei saa hiljem tugineda tagastamiskohustusele juhul, kui tuvastatakse, et lepingutingimused on ebaõiglased.

32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et niisuguses olukorras, mis on kõne all põhikohtuasjas ja milles on välistatud sundtäitmine panga suhtes, on ainus tõhus tagastamiskohustuse täitmise viis vastastikuste nõuete tasaarvestamine. Ent juhul, kui kuulutatakse välja panga pankrot, kuulub tarbija nõue panga vastu – et viimane tagastaks maksaks tagasi need laenulepingu alusel makstud summad, mis ületavad laenusummat – rahuldamisele samamoodi nagu teiste võlausaldajate nõuded, mis praktikas tähendab, et tarbijal ei ole võimalik saavutada oma nõude rahuldamist.

33 Lisaks viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus direktiivi 2014/59 artikli 34 lõike 1 punktis g esitatud põhimõttele, mille kohaselt tuleb kriisilahendusmenetlus läbi viia nii, et võlausaldajate kanda ei jää suurem kahjum kui tavalise maksejõuetusmenetluse puhul. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas seda põhimõtet on võimalik järgida, kui on keelatud taotleda hagi tagamist et nii, et kohustuse – teha igakuiseid makseid kriisilahendusmenetluses oleva panga antud laenu tagasimaksmiseks vastavalt lepingule, mille kehtivus on vaidlustatud – täitmine peatatakse.

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et põhikohtuasjas on nimelt osaliselt tegemist nõudega, mille see kohus kvalifitseerib „mitterahaliseks“ nõudeks, kuivõrd selle eesmärk on põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepingu tühisuse tuvastamine, ning et pankrotiseaduse (põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis) artikli 146 lõike 3 kohaselt on sellise nõude puhul hagi tagamise abinõu rakendamine võimalik hoolimata pankrotimenetluse algatamisest, kuna sisuliselt ei kujuta vastav abinõu endast hagi tagamist pankrotivõlgniku vara arvelt selle sätte tähenduses. Vastuseks Euroopa Kohtu küsitud selgitusele märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasjas kõne all olev hagi tagamise avaldus oleks olnud vastuvõetav, kui see oleks esitatud pärast Getin Noble Banki pankroti väljakuulutamist 20. juulil 2023.

35 Seda „mitterahalist nõuet“ tuleb eristada alusetust sooritusest saadu tagastamise nõudest, mis tuleneb direktiivi 93/13 kohaldamisega seotud tagastamiskohustusest, millel on pankrotivõlgnikule varalised tagajärjed, mistõttu teise nõude puhul ei saa hagi tagamine kõne alla tulla.

36 Lõpuks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et arvesse tuleb võtta asjaolu, et põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepingu tühistamise korral on pangal laenu põhisumma tagastamise nõue. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul võib järelikult põhikohtuasja hagejatel selle lepingu alusel olevate kohustuste täitmise peatamine enne, kui nad on teinud laenumakseid laenu põhisummale vastavas kogusummas, olla vastuolus kriisilahendusmenetluse eesmärgiga, kuna see piiraks või pikendaks asjaomase panga nõuete sissenõudmise protsessi, mille eesmärk on rahuldada teiste võlausaldajate nõuded.

37 Neil asjaoludel otsustas Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„Kas [direktiivi 93/13] artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõhususe ja proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes ning [direktiivi 2014/59] artikli 34 lõike 1 punkte b ja g ning artikli 70 lõikeid 1 ja 4 arvestades tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt ei ole sellise panga puhul, kelle suhtes on algatatud kriisilahendusmenetlus, võimalik pelgalt seetõttu, et kõnealune pank on kriisilahendusmenetluses, rahuldada tarbija taotlust kohaldada kaitsemeetmeid (tagada hagi), mis seisnevad laenulepingust tulenevate laenumaksete, mis hõlmavad laenusummat ja intressi, tegemise kohustuse peatamises kohtumenetluse ajaks, kui kohus tunnistab selle laenulepingu tõenäoliselt algusest peale kehtetuks sellest ebaõiglaste lepingutingimuste väljajätmise tagajärjel?“

## Eelotsuse küsimuse analüüs

38 Esimesena tuleb tõdeda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtul direktiivi 93/13 taotletud tõlgendamisel arvesse võtta direktiivi 2014/59 artikli 70 lõikeid 1 ja 4, sest need sätted on riigisisesesse õigusesse üle võetud tagatisfondi seaduse artikli 135 lõigetega 1 ja 4, mis on eelotsusetaotluses määratletud kui eelotsuse küsimuses viidatud „liikmesriigi õigusaktid“.

39 Kuid nende liidu õiguse sätete reguleerimisese ja ulatus on Poola õiguse sätete omast erinev. Nimelt on direktiivi 2014/59 artikli 70 lõigetes 1 ja 4 silmas peetud piirangute kehtestamise õigust, mis liikmesriigi kriisilahendusasutusel peab olema kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse varaga seotud tagatiste äärmiselt lühikese aja jooksul realiseerimise tõttu, ent eelotsusetaotlusest nähtub, et tagatisfondi seaduse artikli 135 lõigetest 1 ja 4 tulenevalt on liikmesriigi kohtul keelatud läbi viia mis tahes täitemenetlust või hagi tagamise menetlust sellise krediidiasutuse vara suhtes seni, kuni kestab selle institutsiooni kriisilahendusmenetlus.

40 Lisaks ei ole põhikohtuasja hagejad – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 31–35 sisuliselt on märkinud – kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse „tagatud võlakohustuste omanikud“ direktiivi 2014/59 artikli 70 lõike 1 tähenduses. Nimelt nähtub eelotsusetaotlusest, et nad on krediidiasutuse lepingupartnerid, kes esitasid selle krediidiasutuse vastu hagi esiteks laenulepingu tühistamises seisneva nõude ja teiseks rahalise nõude – tagastada krediidiasutusele selle lepingu alusel makstud summad – olemasolu tuvastamise nõudes. Nende vaidlusaluste nõuetega ei ole seotud mingit „kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse varaga seotud tagatist“ kõnealuse artikli 70 lõike 1 tähenduses. Lisaks puudub sellisel tagatisel seos ajutiste meetmete kohaldamise taotlusega, milles palutakse rakendada selline hagi tagamise abinõu nagu põhikohtuasjas, mis põhiosas seisneb selles, et põhinõude menetluse ajaks peatatakse lepingus ette nähtud tulevastel maksetähtpäevadel võlgnetavate summade maksmise kohustus (vt selle kohta 20. veebruari 2024. aasta kohtumäärus Getin Noble Bank,C-34/23, EU:C:2024:203, punkt 32).

41 Pealegi saab järeldada, et pärast seda, kui Euroopa Kohus küsis eelotsusetaotluse esitanud kohtult selgitusi, möönab viimane – samuti nagu Poola valitsus ja Euroopa Komisjon käesolevas menetluses esitatud seisukohtades –, et direktiivi 2014/59 artikkel 70 võeti Poola õigusse üle tagatisfondi seaduse teiste sätetega, nimelt selle seaduse artikliga 142.

42 Teisena tuleb seoses sellega, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on eelotsuse küsimuses tuginenud tõhususe põhimõttele ja proportsionaalsuse põhimõttele, tõdeda, et ta ei ole seda põhjendanud teist nimetatud põhimõtet puudutavas osas. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 kohaselt peab eelotsusetaotluses olema selgitus, millistel põhjustel on liikmesriigi kohtul tekkinud küsimus liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse kohta ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel näeb, kusjuures see nõue kehtib ka liidu õiguse nende üldpõhimõtete kohta, mille kohta eelotsusetaotluse esitanud kohus on eelotsusetaotluses küsimuse esitanud.

43 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõhususe põhimõttest lähtudes ning koostoimes direktiivi 2014/59 artikli 34 lõike 1 punktidega b ja g tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt hagi tagamise abinõu rakendamise taotluse, mille on esitanud tarbija ja milles ta palub peatada igakuiste laenumaksete – mis tulenevad laenulepingust, mille tühistamist ta nõuab selles sisalduvate ebaõiglaste lepingutingimuste tõttu – tegemise kohustuse kuni viimati nimetatud nõude kohta tehtava lahendi jõustumiseni, peab liikmesriigi kohus jätma rahuldamata ainuüksi põhjusel, et panga suhtes, kellega mainitud leping on sõlmitud, on algatatud direktiivi 2014/59 tähenduses kriisilahendusmenetlus, milles on kasutatud sildasutuse vahendit nii, et on asutatud teine pank, kellele on üle antud põhiosa kriisilahendusmenetluses oleva panga varast, õigustest ja kohustustest, kuid mitte asjaomane leping, mis jäi jäänukasutuse vara hulka, samas kui sellise hagi tagamise abinõu rakendamine on vajalik, et tagada menetlust lõpetava jõustunud lahendi täielik toime.

44 Kõigepealt tuleb meenutada, et direktiivi 93/13 eesmärk on tagada tarbijakaitse kõrge tase (vt selle kohta 19. septembri 2018. aasta kohtuotsus Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, punkt 36, ning 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine), C-287/22, EU:C:2023:491, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika). See eesmärk on kooskõlas omakorda põhiõiguste harta artiklist 38 tuleneva kohustusega tagada kõrgetasemeline tarbijakaitse liidu poliitikas, kusjuures see kohustus kehtib eelkõige nimetatud direktiivi rakendamisel (vt selle kohta 5. septembri 2024. aasta kohtuotsus Novo Banco jt, C-498/22–C-500/22, EU:C:2024:686, punkt 137 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Ühelt poolt peavad liikmesriigid direktiivi 93/13 artikli 6 lõikest 1 tulenevalt ette nägema, et müüja või teenuste osutaja poolt tarbijaga sõlmitud lepingu ebaõiglased tingimused ei ole tarbijale siduvad.

46 Sellest järeldub, et liikmesriigi kohtud peavad jätma need tingimused kohaldamata, et need ei tooks tarbijale kaasa siduvaid tagajärgi, välja arvatud juhul, kui tarbija on sellele vastu (15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine), C-287/22, EU:C:2023:491, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Kui tegemist on ebaõiglaste tingimustega, millest tuleneb rahasumma maksmise kohustus, kaasneb selle kohustusega üldjuhul selle summa tagastamise kohustus. Samuti on direktiiviga 93/13 tarbijatele tagatud kaitsega sisuga hõlmatud nõue, et taastada tuleb see õiguslik ja faktiline olukord, milles asjaomane tarbija oleks olnud nende ebaõiglaste tingimuste puudumise korral, eelkõige kehtestades õiguse saada tagasi hüve, mille müüja või teenuste osutaja on nende ebaõiglaste tingimuste tõttu saanud alusetult ja mille kuulumist tarbijale tuleb seetõttu tunnustada

(vt selle kohta 30. juuni 2022. aasta kohtuotsus Profi Credit Bulgaria (ebaõiglase lepingutingimuse korral omal algatusel tasaarvestamine), C-170/21, EU:C:2022:518, punktid 42 ja 43 ning seal viidatud kohtupraktika).

48 Teiselt poolt on liikmesriigid vastavalt direktiivi 93/13 artikli 7 lõikele 1 kohustatud rakendama ühtaegu nii piisavaid kui ka tõhusaid vahendeid selleks, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingus, mille müüja või teenuste osutaja tarbijaga sõlmib.

49 Olgu meenutatud, et võttes arvesse direktiiviga tarbijatele tagatud kaitse aluseks oleva avaliku huvi olemust ja tähtsust, tuleb direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 pidada võrdväärseks nende riigisiseste õigusnormidega, mis liikmesriigi õiguskorras on avaliku korra normide tasandil (6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 52, ja 17. mai 2022. aasta kohtuotsus Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, punkt 24). Ka selle direktiivi artikli 7 lõige 1 on kõnealuse avaliku huviga otseselt seotud (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 56).

50 Liidu õigusega ei ole ühtlustatud menetlust, mida kohaldada selle kontrollimisel, kas lepingutingimus on ebaõiglane, mistõttu on selline menetlus vastavalt liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttele liikmesriigi õiguskorra osa, kuid seda siiski tingimusel, et see on kooskõlas võrdväärsuse põhimõttega ja tõhususe põhimõttega (vt selle kohta 9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Tõhususe põhimõttest tulenevalt ei tohi nende menetlusnormide tagajärjel, mis on kehtestatud eesmärgiga tagada õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse, muutuda liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamine tegelikkuses võimatuks või ülemäära keeruliseks. Nende põhimõtete järgimise hindamisel tuleb arvesse võtta asjasse puutuvate normide kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ning eripära liikmesriigi eri ametiasutustes (vt selle kohta 9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punktid 40 ja 41 ning seal viidatud kohtupraktika).

52 Veel tuleb rõhutada, et liikmesriikide kohustus tagada õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusus tähendab eelkõige direktiivist 93/13 tulenevate õiguste puhul tõhusa kohtuliku kaitse nõuet, mis on sätestatud ka põhiõiguste harta artiklis 47 ja mis kehtib eelkõige sellistele õigustele tuginevate hagide läbivaatamist käsitlevate menetlusnormide suhtes (vt selle kohta 9. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska (jõustunud kohtuotsusega lõpetatud asja teistmine), C-582/21, EU:C:2024:282, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Seega tuleb tõdeda, et kuigi liikmesriikide pädevuses on oma riigisiseses õiguses kindlaks määrata kord, mille kohaselt tuvastatakse müüja või teenuste osutaja poolt tarbijaga sõlmitud lepingu tingimuste ebaõiglus ja realiseeruvad sellise tuvastuse konkreetsed õiguslikud tagajärjed, peab mainitud tuvastuse põhjal olema võimalik taastada see õiguslik ja faktiline olukord, milles asjaomane tarbija oleks olnud konkreetse ebaõiglase lepingutingimuse puudumise korral, tunnustades vajaduse korral õigust saada tagasi hüve, mille müüja või teenuste osutaja on saanud alusetult. Nimelt ei tohi asjaolu, et liikmesriigi õiguses on tarbijatele direktiiviga 93/13 tagatud kaitse teataval moel piiritletud, kahjustada kõnealuse kaitse sisu (vt selle kohta 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine), C-287/22, EU:C:2023:491, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

54 Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõikega 1 on vastuolus see, kui tarbija on jäetud võimaluseta saavutada sellise täitemenetluse peatamine, mis on algatatud niisuguse lepingutingimuse alusel, mille kehtivus on kohtus vaidlustatud põhjusel, et see tingimus on ebaõiglane, kui sellise peatamiseta tuleneb asjaomase lepingutingimuse ebaõigluse tuvastavast sisulisest lahendist tarbijale üksnes tagantjärele kaitse, mis seisneb pelgas puudulikus ja ebapiisavavas kahjuhüvitises, ning seega ei ole see asjakohane ega tõhus vahend sellise tingimuse kasutamise lõpetamiseks (vt selle kohta 14. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 60).

55 Järelikult tuleneb tarbijatele direktiiviga 93/13, eelkõige selle artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 tagatud kaitsest nõue, et juhul, kui tarbija vaidlustatud lepingutingimuste või isegi lepingu enda tühisuse kohta on piisavad kaudsed tõendid – mistõttu on tõenäoline, et tarbija makstud summad tagastatakse täielikult või osaliselt –, peab liikmesriigi kohtul olema võimalik kohaldada sobivat hagi tagamise abinõud, kui see on vajalik selleks, et tagada lepingutingimuste ebaõigluse kohta tehtava otsuse täielik toime (vt selle kohta 14. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punktid 59, 60 ja 64; 26. juuni 2019. aasta otsus kohtuotsus Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punktid 57 ja 58, ning 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine), C-287/22, EU:C:2023:491, punktid 43 ja 60).

56 Vaidlustatud lepingutingimuste ebaõigluse tuvastava sisulise otsuse täielik toime tähendab eelkõige, et on võimalik vältida seda, et tarbija maksab kohtumenetluse – mis võib olla märkimisväärse kestusega – vältel tegelikult tasumisele kuuluvatest suuremaid summasid, mistõttu võib niisugusel juhul osutuda vajalikuks hagi tagamise abinõude rakendamine (vt selle kohta 26. oktoobri 2016. aasta kohtumäärus Fernández Oliva jt, C-568/14–C-570/14, EU:C:2016:828, punkt 35, ja 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine), C-287/22, EU:C:2023:491, punkt 42).

57 Lisaks tuleb hagi tagamise abinõude rakendamise vajadust hinnata juhtumi kõiki asjaolusid arvesse võttes (vt selle kohta 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine), C-287/22, EU:C:2023:491, punkt 59).

58 Laenulepingu puhul on liikmesriigi kohtul olev hagi tagamise abinõude rakendamise võimalus veelgi enam vajalik siis, kui tarbija on sellise lepingu täitmiseks krediidiasutusele juba maksnud laenusummast suurema summa või on oht, et ta peab sellise summa maksma (vt selle kohta 15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank (krediidilepingu täitmise peatamine) (C-287/22, EU:C:2023:491, punkt 52 ja 59).

59 Tuleb siiski märkida – nagu selgitas ka eelotsusetaotluse esitanud kohus –, et see, kui tuvastatakse, et tarbija vaidlustatud lepingutingimused on ebaõiglased, ei tähenda veel, et ära langevad kõik krediidiasutuse nõuded tarbija vastu.

60 Käesoleval juhul puudutavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused peamiselt asjaolu, et riigisisese õigusega, eelkõige tagatisfondi seaduse artikli 135 lõigetega 1 ja 4 on üldse välistatud hagi tagamise abinõude rakendamise võimalus olukorras, kus müüja või teenuste osutaja, kes on sõlminud tarbijaga lepingu, mille kehtivus on *prima facie* põhjendatult kohtus vaidlustatud, on kriisilahendusmenetluses olev krediidiasutus.

61 Arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimust, tuleb seega kindlaks teha, kas juhul, kui krediidiasutus on kriisilahendusmenetluses, milles on sildasutuse vahendit kasutatud nii, et on asutatud pank, kellele on üle antud põhiosa selle krediidiasutuse varast, õigustest ja

kohustustest, on direktiivi 2014/59 artikli 34 lõike 1 punktidel b ja g mõju liikmesriigi kohtu võimalusele rakendada tarbija taotletud hagi tagamise abinõusid, et tagada selle kohtulahendi täielik toime jäänukasutuse vara hulka jäänud lepingu teatava tingimuse väidetava ebaõigluse tõttu.

62 Direktiivi 2014/59 artikli 34 lõike 1 punktis b on peamiselt kindlaks määratud see, millises järjekorras isikud, keda selle menetluse algatamine puudutab, põhimõtteliselt kannavad kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse kahjumi, st kõigepealt selle krediidiasutuse aktsionärid ning seejärel selle võlausaldajad, kusjuures viimased vastavalt nende nõuete rahuldamisjärgule tavalises maksejõuetusmenetluses, mis direktiivi 2014/59 artikli 2 lõike 1 punkti 47 kohaselt kuulub riigisisese õiguse reguleerimisalasse.

63 Kõnealuse artikli 34 lõike 1 punktis b ei ole seega mingit viidet selle kohta, et tarbija võib saavutada oma kohustuste täitmise peatamise kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse ees.

64 Direktiivi 2014/59 artikli 34 lõike 1 punktis g on kehtestatud põhimõte, et ühegi võlausaldaja kanda ei või jääda suurem kahjum kui see, mida ta pidanuks kandma juhul, kui kriisilahendusmenetluses olev krediidiasutus oleks likvideeritud tavalises maksejõuetusmenetluses vastavalt selle direktiivi artiklitele 73–75.

65 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 72–74 on sisuliselt märkinud, tähendab osutatud sättes olev sõnaselge viide direktiivi 2014/59 artiklitele 73–75, et sättes on silmas peetud kaitsemeedet, mis on küll kasulik teiste hulgas ka kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse võlausaldajatele, kuid on kohaldatav alles tagantjärele. Nimelt on selle meetme puhul vaja võrrelda kahjumit, mida need võlausaldajad tegelikult on kandnud, arvestades nende tegelikku kohtlemist selle krediidiasutuse kriisilahenduse käigus, selle kahjumiga, mis oleks nende kanda jäänud juhul, kui kriisilahenduse meetme kohaldamise otsuse tegemise ajal oleks krediidiasutuse suhtes algatatud hoopis tavaline maksejõuetusmenetlus. Juhul kui esimesena mainitud kahjum osutub teisena mainitust suuremaks, on neil kõnealuse kaitsemeetme alusel võimalik saada kriisilahendusrahastult vahe ulatuses hüvitist.

66 Järelikult ei tulene direktiivi 2014/59 põhjenduses 5 esitatud „võlausaldajate halvemasse olukorda panemise vältimise põhimõttest“ – seoses direktiivi artikli 34 lõike 1 punktiga g ja koostoimes selle direktiivi artiklitega 73–75 – põhikohtuasjas kõne all olevate hagi tagamise abinõude rakendamise puhul see menetluslik kaitse, mis jäänukasutuse võlausaldajatel on kriisilahendusmenetluses. Seega ei ole küsimusele, kas liikmesriigi kohtul peab olema pädevus rakendada selliseid hagi tagamise abinõusid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, antava vastuse puhul asjakohane ka artikli 34 lõike 1 punkt g.

67 Pealegi tuleb märkida, nagu tegi sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 75, et kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse võlausaldajate poolt selle asutuse vastu esitatud hagi tagamise taotlusi käsitleva erisätte puududes ei saa kõnealust kaitset mõjutada ka mis tahes muu direktiivi 2014/59 säte.

68 Sellest järeldub, et sellised sätted nagu tagatisfondi seaduse artikli 135 lõiked 1 ja 4 kuuluvad direktiivi 2014/59 artikli 1 lõike 2 kohaldamisalasse, milles on ette nähtud, et liikmesriikidel on lubatud vastu võtta või kehtivana hoida eeskirju, mis on rangemad selles direktiivis ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja rakendusaktides sätestatud eeskirjadest või täiendavad neid.

69 Viimati nimetatud sätte kohaselt võivad liikmesriigid selliseid eeskirju vastu võtta tingimusel, et need on üldkohaldatavad ega ole vastuolus direktiiviga 2014/59 ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.

70 Neil asjaoludel tuleb kontrollida, kas direktiivi 93/13 asjakohaste sätete kohaldamine põhikohtuasja kontekstis võib välistada kriisilahendusmenetluse soovitava toime saavutamise või takistab see seda.

71 Selles küsimuses on Euroopa Kohus juba sedastanud, et pangandus- ja rahandussüsteemi stabiilsuse tagamine ning süsteemse riski vältimine on üldise huvi eesmärgid, mille saavutamiseks liit tegutseb. Seega on direktiivis 2014/59 ette nähtud võimalus kasutada erakorralises majanduslikus olukorras liikmesriikide finantsstabiilsuse säilitamiseks menetlust, mis võib mõjutada eelkõige finantsinstitutsiooni aktsionäride ja võlausaldajate õigusi, kehtestades maksejõuetusmenetluse üldnormidest erandina maksejõuetuskorra, mille rakendamine on lubatud üksnes erandlikel asjaoludel ning peab olema põhjendatud ülekaaluka üldise huviga. Selle korra erandlik olemus tähendab, et liidu õiguse muud sätted võib jätta kohaldamata juhul, kui nende kohaldamine võib välistada kriisilahendusmenetluse soovitava toime saavutamise või takistab seda (5. mai 2022. aasta kohtuotsus Banco Santander (Banco Populari kriisilahendus), C-410/20, EU:C:2022:351, punktid 36 ja 37).

72 Samas tuleb märkida, et põhikohtuasja kontekstis on kriisilahendusmenetluse soovitav toime põhimõtteliselt saavutatud alates hetkest, mil kasutatakse sildasutuse vahendit, andes samal ajal sellele asutusele üle põhilise osa asjaomase kriisilahendusmenetluses oleva krediidiasutuse varast, õigustest ja kohustustest, mistõttu menetlustoimingud jäänukasutusele jäänud varaga seotud menetlustes ei saa seda toimet nõrgendada ega takistada kriisilahendusmenetluse läbiviimist. Lisaks tuleb rõhutada, et alates sellest hetkest kuulub kõnealune jäänukasutus likvideerimisele tavalises maksejõuetusmenetluses vastavalt direktiivi 2014/59 artikli 37 lõikele 6.

73 Põhikohtuasja asjaolud erinevad seega 5. mai 2022. aasta kohtuotsuses Banco Santander (Banco Populari kriisilahendus) (C-410/20, EU:C:2022:351) ja 5. septembri 2024. aasta kohtuotsuses Novo Banco jt (C-498/22–C-500/22, EU:C:2024:686) käsitletud asjaoludest, kuna kohtuasjad, milles need kaks kohtuotsust tehti, puudutasid pärast kriisilahendusmenetluse algatamist asutatud üksusi, mitte aga jäänukasutusi.

74 Lisaks nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu *prima facie* hinnangust, mis sisaldub eelotsusetaotluses, et selliste hagi tagamise abinõude, mille eesmärk on ära hoida jätkuv maksete tegemine lepingutingimuste alusel, mis on väljakujunenud riigisisese kohtupraktika kohaselt ebaõiglased, rakendamine sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, hoiab ära jäänukasutuse vara suurenemise üksnes nende alusetult maksmisele kuuluvate summade ulatuses, mida tarbijad peavad maksma tegelikult üksnes selle sisulise menetluse jätkumise tõttu, mille nad ise algatasid. Nimelt, olukorras, kus – nagu käesoleval juhul – on ilmne, et tarbija on teinud makseid ligikaudu laenu põhisummale vastavas kogusummas, on oluline, et selle tarbija kohustuse teha igakuiseid laenumakseid vastavalt laenulepingule, mille tühistamist ta on nõudnud, saaks liikmesriigi kohus oma otsusega peatada, et jäänukasutus ei saaks suuremaid summasid kui need, mida ta saab õiguspäraselt nõuda lepingu tühistamise korral.

75 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõhususe põhimõttest lähtudes ja koostoimes direktiiviga 2014/59 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt hagi tagamise abinõu rakendamise taotluse, mille on esitanud tarbija ja milles ta palub peatada igakuiste laenumaksete – mis tulenevad

laenulepingust, mille tühistamist ta nõuab selles sisalduvate ebaõiglaste lepingutingimuste tõttu – tegemise kohustuse kuni viimati nimetatud nõude kohta tehtava lahendi jõustumiseni, peab liikmesriigi kohus jätma rahuldamata ainuüksi põhjusel, et panga suhtes, kellega mainitud leping on sõlmitud, on algatatud direktiivi 2014/59 tähenduses kriisilahendusmenetlus, milles on kasutatud sildasutuse vahendit nii, et on asutatud teine pank, kellele on üle antud põhiosa kriisilahendusmenetluses oleva panga varast, õigustest ja kohustustest, kuid mitte asjaomane leping, mis jäi jäänukasutuse vara hulka, samas kui sellise hagi tagamise abinõu rakendamine on vajalik, et tagada menetlust lõpetava jõustunud lahendi täielik toime. Nende kaitsemeetmete kohaldamise vajalikkust hinnates peab liikmesriigi kohus võtma arvesse asjaolu, et tarbija on kohtumenetluse ajal juba maksnud lepingu tühistamise korral tegelikult maksmisele kuuluvast suurema summa või on oht, et ta peab sellise summa maksma.

## Kohtukulud

76 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

**Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõhususe põhimõtet arvestades lähtudes ning lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/59/EL, millega luuakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012,**

**tõlgendada nii, et**

**nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, hagi tagamise abinõu rakendamise taotluse, mille on esitanud tarbija ja milles ta palub peatada igakuiste laenumaksete – mis tulenevad laenulepingust, mille tühistamist ta nõuab selles sisalduvate ebaõiglaste lepingutingimuste tõttu – tegemise kohustuse kuni viimati nimetatud nõude kohta tehtava lahendi jõustumiseni, peab liikmesriigi kohus jätma rahuldamata ainuüksi põhjusel, et panga suhtes, kellega mainitud leping on sõlmitud, on algatatud direktiivi 2014/59 tähenduses kriisilahendusmenetlus, milles on kasutatud sildasutuse vahendit nii, et on asutatud teine pank, kellele on üle antud põhiosa kriisilahendusmenetluses oleva panga varast, õigustest ja kohustustest, kuid mitte asjaomane leping, mis on jäänud jäänukinstitutsiooni vara hulka, samas kui sellise hagi tagamise abinõu rakendamine on vajalik, et tagada menetlust lõpetava jõustunud lahendi täielik toime. Nende kaitsemeetmete kohaldamise vajalikkust hinnates peab liikmesriigi kohus võtma arvesse asjaolu, et tarbija on kohtumenetluse ajal juba maksnud lepingu tühistamise korral tegelikult maksmisele kuuluvast suurema summa või on oht, et ta peab sellise summa maksma.**

Allkirjad